

Kapcsolattartó: Romet-Balla Ágnes
kommunikációs igazgató,
agnes.balla@unicef.hu
0670-418-0178

A gyermekek online biztonsága

Globális kihívások

A gyerekek kétszer annyi időt töltenek a net előtt, mint aztszüleik hiszik, akik nem tekintik komoly problémának az online zaklatást. A fiatalok jelentős többsége találkozott már tiltott tartalmakkal, kapott szexuális jellegű felhívást felnőttektől, adott ki magáról túl személyes információt és tart kapcsolatot vadidegen online „barátokkal”.

Az internet hasznos eszköze a tanulásnak, az információszerzésnek, a játéknak, a társas kapcsolatoknak. Veszélyei fölött sem szabad azonban szemet hunyni. Becslések szerint a gyermekbántalmazásról készült képfelvételek száma az interneten több millióra tehető, a felvételeken látható gyerekek száma pedig több tízezer. Sok kép több, mint 20-30 éve készült videóból származik, amelyet azóta digitalizáltak. Ha egy kép felkerül a netre az onnantól önálló életre kel. Képes átlépni minden határt és időkorlátot. Kitorölhetetlenek!

A szülők sok esetben el vannak maradva a technológia terén és nem tudnak segítséget/támpontot adni a gyerekeknek. Az internet határtalanságát kihasználják a bűnözők, hisz leginkább onnan tevékenykednek, ahol a törvénykezések kevésbé hatékonyak és erősek. Épp ezért lenne szükség globális összefogásra, hívja fel a figyelmet az UNICEF Innocenti kutatóközpontjának legújabb tanulmánya.

Ahhoz, hogy megfelelő és hatékony lépéseket tehessünk a gyerekek védelmére, a mi esetünkben pontosabb magyar adatokra, a hazai körülményeket, veszélyeket a jelenleginél jobban feltáró országos reprezentatív vizsgálatra lenne szükség - vallja az Országos Kriminológiai Intézet. Egyszerre csak fővárosi adatokkal rendelkezünk.

A mostani, nemzetközi tanulmány kimondja, hogy a gyerekek a világ minden táján hasonló módon és hasonló célokra használják az internetet, ez alatt különösen a közösségi oldalak használata értendő.

Fő cél az ismerkedés és a kapcsolattartás. Ezen folyamatok közben az UNICEF tanulmány az online erőszak 3 különböző formáját vizsgálta: szexuális visszaélések, az ezt rögzítő felvételek, valamint a virtuális bántalmazás (cyberbullying).

Nehéz megbecsülni globálisan azoknak a honlapoknak a számát, amelyek gyermekbántalmazást ábrázoló képeket tartalmaznak. Az Internetfigyelő Alapítvány (IWF) 2010-ben több mint 16 700 szexuális gyermekbántalmazási esetet leplezett le, amelyekkel szemben intézkedéseket is tett, 2006-ban pedig körülbelül 10 600 egyedi weboldalhoz vagy honlaphoz tartozó URL-címet azonosított. A hazai kutatások azt mutatják, hogy minden második 16 éves találkozott már online pornográf tartalmakkal akaratlanul és a megkérdezettek közül 10-ből egy mondta, hogy az interneten megismert idegen személy szexuális tartalmú beszélgetést is kezdeményezett. Minden harmadik tizenéves pedig elküldte már fényképét vagy videóját online megismert idegennek.

Az UNICEF kutatása szerint vannak olyan bántalmazók, akiknek 200 fiatal is van az online 'barátok' listáján. Ők a becserkészési folyamat különböző szakaszaiban állnak.

Egyáltalán nem áll rendelkezésre információ azoknak az egyéneknek a számát illetően, akik az interneten környékezik meg a gyerekeket. Ez a tevékenység sok országban nem minősül bűncselekménynek - köztük nálunk sem - ezért nem is vezetnek róla nyilvántartást. A rendelkezésre álló, főleg az iparosodott országokban készült tanulmányokból kiderül, hogy a szexuális gyermekbántalmazás online elkövetői tipikusan jól képzett, munkahellyel rendelkező, főleg európai és észak-amerikai, különböző korú férfiak.

Az Országos Kriminológiai Intézet és az ESZTER Alapítvány 15 éves, fővárosi középiskolások körében végzett reprezentatív kérdőíves felmérése szerint a gyermekek körében nem jellemző az idősebbek által, szexuális kizsákmányolás, visszaélés céljából történő online ismerkedés (azaz a becserkészás, a „grooming” jelensége). A kamaszok nagy része ugyan használja az internetet ismerkedésre, és nem ritka, hogy ezt "offline" szexuális kapcsolat is követi. Ez azonban főként kortársak közötti, valamint kölcsönös beleegyezésen alapuló kapcsolat, tehát nem a fiatal hiszékenységét kihasználó szexuális visszaélés. Ugyanakkor a kortársak közötti online bántalmazás különböző formái (online bullying vagy cyberbullying) sokkal gyakrabban fordulnak elő, mint amilyen hangsúlyt ez a bántalmazás médiában kap. Ezen a területen a látencia valószínűleg sokkal nagyobb is, mint a szexuális visszaéléseknél. A budapesti kutatás adataival egybehangzóak más vizsgálatok eredményei is, így például az Európai Unió 25 országában 2010-ben végzett EU Kids Online kutatás magyar és nemzetközi adatai.

A világon a gyerekek mindenhol arról számoltak be, hogy életükben komoly probléma az internetes zaklatás, a felnőttek viszont nem érzik ennek súlyosságát.

Az online zaklatásoknak elenyésző hányadarealizálódik a való életben, a nagyobb gond inkább abból adódik, hogy mik történnek az online térben a zaklatás során. Ide tartozik a személyes- és intim adatok/képek megszerzése és az azzal való visszaélés, valamint az online zaklatás egyéb formái, pl.: lejáratás.

Az UNICEF amerikai kutatása szerint azok a gyerekek, akik az iskolában erőszakoskodnak másokkal, valószínűleg maguk is elektronikus zaklatás áldozatai. Az internetes zaklatás elkövetői legtöbbször más gyerekek és fiatalok. A zaklató anonimitása ijesztőbb lehet a gyerekek számára, fokozhatja a védtelenség érzését, így komolyabb sérüléseket okozhat. Míg egy iskolai zaklatás hazatérve megszűnik, addig az internet miatt az áldozat otthon is áldozat marad. A netes zaklatás nagy nyilvánosság előtt zajlik, még több tanú látszólagos beleegyezésével, mint az offline zaklatás során.

Európában az internet hozzáféréssel rendelkező 9-16 éves gyerekek naponta 1-5 órát neteznek, Magyarországon ez az arány napi 2,5 óra (156 perc). A kutatóközpont felhívja a figyelmet arra, hogy a gyerekek átlagosan havi 1,5 napot (39 órát) töltenek online, kétszer annyit, amennyit a szüleik gondolnak.

A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat hazai kutatásából kiderült: a 13 és 17 év közötti fiatalok szinte mindegyike az otthonában is hozzáfér az internethez, van mobiltelefonja, közel a felepedig okostelefonnal rendelkezik. A tendencia az okostelefon felé fordul, amit jól bizonyít, hogy Japánban a fiatalok többsége (60%) mobilinternettel csatlakozik a világhálózathoz.

Az okostelefonok' elterjedése behatárolja a szülők ellenőrzői és szabályozói lehetőségeit, így nő a gyermekekre leselkedő veszélyek száma.

Világszerte számos bizonyíték van arra, hogy sok fiatal, különösképp a 12 és 16 év közöttiek, egészen személyes dolgokat is megosztanak. Az EU Kids online 2010-es tanulmánya alapján minden 5. gyerek megosztja az otthoni címét, és minden 20. a telefonszámát is szerepelteti az adatlapon.

Mindaddig, amíg a zaklatók biztosak abban, hogy anélkül zaklathatnak gyerekeket, hogy kockáztatnák a társadalmi rosszállást, folytatni fogják.

A gyermekek online szexuális zaklatása és kizsákmányolása globális probléma, amit hatékonyan megcélozni csak a minden szinten megvalósuló koordinált cselekvéssel lehet.

Az UNICEF felhívja a figyelmet, hogy a védekezési stratégiák kidolgozásánál tekintettel kell lenni az állam büntetőjogi védelméhez való jogára, valamint a Gyerekjogi Egyezményre is, ami kimondja, hogy tiszteletben kell tartani az információhoz való jogot, a véleménynyilvánítás szabadságát, az egyesülési-, és a magánélethez fűződő jogot.

Bár az elsődleges cél a gyermekek online szexuális zaklatásának és kizsákmányolásának megszüntetése, a valóság az, hogy sok millió gyermekbántalmazást ábrázoló kép továbbra is elérhető az interneten és valószínűleg az is marad. Átfogó átrratégiák kellenek ahhoz, hogy csökkentsük azon képek számát is, melyeket a jövőben készítenek, tárolnak és terjesztenek, akárcsak ahhoz hogy korlátozzuk az elérhetőségüket a potenciális zaklatók számára ugyanúgy, ahogy a gyermekek számára.

Az UNICEF-ről

Az UNICEF (az ENSZ Gyermekalapja) a világ legnagyobb gyermekvédelmi szervezete, melynek több mint 150 országban van programja. Az UNICEF „program országai” olyan országok, amelyeknek nagy a gyermeknépessége, de kicsi az egy lakosra jutó nemzeti jövedelme és nagy a csecsemőhalandóság. Magyarországon 1971. óta működik hazai non-profit szervezetként az UNICEF Magyar Bizottsága.

Fő feladatai: gyerekjogok megismertetése, népszerűsítése és védelme, tájékoztatás a nemzetközi helyzetekről, figyelemfelhívás, valamint adományszervezés.